

278 hold
hold réti
száló rét

3 - 3

s-féle

A J

által, gyógyít
vele született,
általa hamarezet köszönet
bbszöri haszná-
tséget, isten
oly siket valék,
templom mel-
most zseborám
né ezer köszö-

ner Dávid,

Bátaúr Baborsán.

idése mel-
onnal és bér-
tik.Gyula,
terstrasse 49.

vidéki t.

letében

kedést

ai vásznak
továbbá
és vászon
ben színes
ezek; kar-
kártonok
raktárony a legtul-
t készit-
egyaránt,
kézelőkből,
setabtok,
napki szük-

tokat köve-

résztvéte és
zödni: hogy
első helyet

becses láto-

NDOR.

különbség

2-3

tsa

va,

ott

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Bérmegtelen levelek csak
ismert kezektől fogadhat-
nak el.
Kéziratok nem adhatók
vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyitáshoz minden gar-
mond sor díja 20 kr.

ZEMPLEN.

Társadalmi és szépirodalmi hetilap.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

HIRDETÉSI DÍJ:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 1 kr.
Kiemelt, díszbetűt s kör-
zettel ellátott hirdeté-
nyekért térmérték szerint,
minden centimeter
után 3 kr. számítatik.
Állandó hirdetéseknek
kedvezmény nyújtatik.
Hirdetéseket a „Zemplén”
nyomdájába küldendők.

A vidéki casinók.*)

Köd előttem, köd utánam. A gőz és a füst szaglasi idegeimet a prüsszentésig izgatja, látó szerveimet annyira megbénítja, hogy az előttem nyüzsgő alakoknak csak körvonalait vagyok képes kivenni. A tőlem távolabb eső tekeasztallal pedig ugy vagyok, mint Hamlet és Polonius a felhővel. Látja-e azt a felhőt, majdnem olyan, mint egy teve? — kérdi Hamlet. Isten engem valóságos teve alaku — feleli Polonius. Nekem ugy tetszik, menyéthez hasonlít — folytatja Hamlet; mire Polonius azt mondja, hogy a háta olyan, mint a menyéte. Vagy inkább czethal forma? — töpreng tovább Hamlet s a simulékony Polonius ezt is helyben hagyja, mondván, hogy biz a nagyon hasonlít a czethalhoz.

S ezt a füstöt, mely Hamlet és Polonius párbeszédét juttatja az ember eszébe, nap-nap mellett hűségesen nyeljük csak azért, mert azt hisszük, hogy ez által a magyar társas életnek teszünk szolgálatokat. Miért ne áldozná fel a jó magyar ember még egészségét is a közügyekért?!

Bizony pedig midőn ezelőtt körülbelül ötven esztendővel gr. Széchenyi István az első casinót létrehozta, ilyen nagy áldozatra még csak nem is gondolt. Az ő célja csak az volt, hogy főurainkra nézve vonzóvá tegye az itthon tartózkodást s hogy minden valamire való városban egy-egy gyűlhelyet teremtsen, ahol közvetlen érintkezés által az emberek egymással megismerkedjenek, gondolataikat kölcsönösen kicserélhessék s bizonyos közvetlen, közvélemény fejlődjék ki közöttük.

A minden szépért és jóért lelkesülő magyar nemzet Széchenyinek ezt az eszméjét is fölkarolta. Mindenfelé alakultak casinók és olvasó-egyletek, melyek rendeltetésüknek eleintén derekasan meg is feleltek. Számos közérdekű vállalat köszönheti lételet ezen társulatoknak.

Az ötvenes évek azonban nemcsak államunk, de társadalmunk tovább fejlődését is megakasztották. A casinók egyrésze feloszlott, azok pedig, a melyek megmaradtak, — mint Török János egy, 1856-ban irt cikksorozatában konstatálja, — kártyabariangokká és tivornyázó tanyákká fajultak. A hazafiúi búbanat megszállta az embereket s hogy keserveiket felejték, a borba, cigánymuzsikába és a kártya izgalmaiba fojtották azt. S ezt az apathiát annyira jogosultnak tartá mindenki, hogy aki — mint például a halhatatlan emlékü Kemény Zsigmond is — fel mert az ellen szólalni: arra legalább is gyanus szemmel tekintettek.

De hát ennek a siralmas állapotnak egyszer mégis csak vége lett. 1867-ben beütött a szabadság. A magyar ember ismét szabadon lélegzett, ismét szabadon politizálhatott. A politikai csizmadiák gomba módra elszaporodtak. S hagyján, ha honmentő gondolataik, műhelyeik falain belül maradtak; de — Apellesre mondom, aki azt a bölcs tanácsot adta, hogy ne sutor ultra crepidam, — hiába való volt Apelles tanácsa, azoknak a gondolatoknak szük volt a műhely; kitértek és eget kértek. Így alakultak aztán a legkülönfélébb elemekből azok a politikai olvasó-körök, mokra-egyletek, melyek társadalmi életünket fenekestől felforgatták a nélkül, hogy egyetlen jóra való politikai gondolat megfogalmazott volna kebelökben. Sőt már a létező casinók is belevegültek a pártmozgalmakba s megfeledeztek eredeti hivatásukról.

Ma már — hála istennek — belesömöröltünk a politikába. Mint a kiéheztetett piócák, — hogy triviális hasonlattal éljek — tele szivtuk magunkat vele s most emésztési bajokban szenvedünk. Bizony gyomor is kell hozzá, hogy feldolgozza azt az irtózatot kotyvalékot, melyet adagonként, de szakadatlanul fogyasztottunk.

Természetesen tehát ez idő szerint már casinóink sem politizálnak többé. Hanem azért — a világrt sem higyük, — hogy benne vannak a rendes kerékvágásban.

*) E jeles cikkre olvasóink figyelmét különösen felhívjuk. Szerk.

A fővárosi casinókról, különösen a nemzeti casinóról nem szölok. Gyakorlati szempontból nem lenne értelme, innen Zemplénmegyéből, egy vidéki organumban, a központi intézetekkel, egyet-ekkel bibelödnünk. A mi szavunk odáig nem hat el. Sőt még ha elhatna, sem hallgatnának ránk. Söpörjön ki-ki a maga háza előtt.

A vidéki casinók azok, a melyeknek egy kis mondani valónk van, kifejezván abbéli óhaj-tásunkat, hogy ne süket füleknél beszéljünk.

A vidéki társas-körök ma ép oly kevésé felelnek meg a hozzájuk kötött várakozásoknak, mint azelőtt. A helyett, hogy a különböző társadalmi érdekköröket egyesítenék, azok közt a különben is fenálló válaszfalat még magasabba húzták, vagy legalább is kitatarozták, hogy valamiképen le ne találjon omolni. Ott, ahol két-három olyan uri ember van, akinek fogatra meg paripára telik, ahol a gentryt még a civilizáció szele nem érintette, — okvetlenül csinálnak két casinót, urit meg polgárit. Azt értem, ha az intelligens emberek nem vegyülnek az értelmetlen tömeg közé, sőt nem vagyok annyira demokrata, hogy azt is ne tudnám méltányolni, miszerint a szellemi a munkások, a hivatalnokok, tanult föld-birtokosok nem szivesen egyesülnek a kisebb iparosokkal, földművelőkkel. Hiszen ezeknek az osztályoknak világnézetük, társadalmi szokásaik, modoruk, műveltségük, mulatságaik stb. annyira különbözők, hogy egymást jóformán meg sem érthetik, nincsen köztük olyan közös alap, a melyen egy egyesülhetnének, hogy a közös egylet-ben jól, otthonosan érezhetnék magukat. De már azt csakugyan nem értem, hogy művelt, egy-formán kvalifikált embereknek szociális téren miért kelljen erőiket megosztani?

Az erőnek ilyenét eldarabolása az, ami megbénítja ép azon casinók működését, a melyek pedig legtöbbet tehetnének társadalmi téren. A nagyobb városok casinói — tisztelet az egy-két kivételnek — ép oly kevés életjelt adnak magukról, mint azon kisvárosi casinók, a melyek szegénységüknél fogva, a legjobb akarat mellett sem képesek szélesebb körü tevékenységet kifejteni.

A vidéki e fajta egyletek működése ez idő szerint egyébre nem terjed ki, mint hogy fellállítanak egy-két billiárd asztalt, ellátják magukat bőven kártyával s megrendelnek néhány politikai hirlapot. Nem mondom, hogy ezekre szükség ne lenne; hiszen a casinók rendeltetése részben az is, hogy mulatságot, szórakozást nyújtsanak tag-jaiknak. De ez még nem elég.

A casinók hivatva vannak még a tudomány, művészet és irodalom iránt a közérdeklődést felébreszteni, azokat anyagilag is pártfogolni, a közérkölciség felett örködni, a társadalmi életet élénkíteni, annak irányt adni. És ezeknek a nemes czéloknek eszközei se nem a kártya, se nem a billiárd.

Nem akarok én itt részletes programot készíteni a casinók számára. Csak példaképen, nagyjából teszek említést egy-két intézkedésről, a mely által a fenebbi czélok megközelíthetők lennének.

A tudomány iránti kötelességeiknek amaz egyletek akkor fognak például eleget tenni, ha könyvtárat állítanak fel, melyet regényeken kívül tudományos munkákkal is gyarapítanak. A mi siralmas irodalmi viszonyaink közt s nem annyira olvasó-, mint inkább könyvfogyasztó közönségünk csekély száma mellett, különben is annyira meg van nehezítve a szakmunkák megjelenése, hogy immár e fajta kiadványokra könyv-kereskedőink nem is vállalkoznak, hanem az akadémia és egyéb társulatok mintegy monopolizálják a tudományos könyvek kiadását. Már pedig aki tudja, hogy ezeknek a társulatoknak a kegyét mily nehezen tudja még a jobb, nevesebb író is a maga és szellemi terméke számára megnyerni: az bizonyára azt sem fogja tagadni, hogy tömérdek jó munka marad kéziratban, mivel szerzőik kiadót nem kapnak. Bezzeg kapnának, ha a Magyarországon fenálló casinóknak csak fele állandó vevője lenne a könyvtárosoknak.

Azután meg tessék a casinóknak ne csak

hirlapokat, hanem folyóiratokat is jártni. A társulatok által fentartott revuek még csak ellehet-nek a casinók anyagi támogatása nélkül; de már a magán kiadók folyóiratai, — a melyek pedig a dolog természete szerint sokkal függetlenebb, elevenebbek szoktak lenni s kellemesebb olvas-mányul szolgálnak, — a társas-körök pártfogását semmi szín alatt sem nélkülözhetik.

A művészet hasonlóképen gyámolítandó a casinók által is, oly formán például, hogy Wahr-mann terve szerint, képvásárló köröket alakítanak.

A társas élet fejlesztése érdekében továbbá a casinóknak felolvasásokat, társas estélyeket kellene rendezniök. Végül mint erkölcsbirák is szerepelhetnének, jól megválogatván azon egy-eket, a kiket tagokul fölvesznek saját kebelökbe.

De — mondom — programot nem szándékozom ezuttal írni. A czéлом csak az volt, hogy jelezzem, miszerint amaz egyletek szerve-zetében és működésében gyökeres változásoknak kell történni, ha azt akarjuk, hogy a kávéház és a csapszék színvonalán felül emelkedjenek.

Miután pedig kitűzött czéloznak immár eleget tettem: veszem a kalapom s megyek a polgári körbe, hogy egészségem árán is, teljessem polgári kötelességemet. Mert hát a haza minden előtt!

Dr. Ballagi Géza.

A métely.

Irta Kocourek Ferencz.

Folytatás.

A fent mondottak után azt hiszem felesleges volna a métely kóroktanát a tudomány mai állásá-
val ellentétben álló gyanitmányok utján magyarázni akarni akkor, midőn a métely támadását a tudomá-
ny jól ismert tanai s analogia alapján minden erőltetés nélkül megmagyarázhatjuk.

Mindezek után a mételykór okául csakis a métely porontyainak bevándorlását tartom.

Legjelesebb állatorvosok és természetvizsgálók összhangzó véleménye szerint a métely bevándor-lása az állatokba júliustól—szeptemberig történik s még késő ősszel is, míg az erősebb éjjeli derek be nem állanak s ugyanezen időszakot tartják leg-veszedelmesebbnek a gyakorlat emberei is s ilyenkor félnek leginkább a legeltetéstől.

Hogy mennyi időre van szükség arra nézve, hogy a bevándorlott porontyok az állatok látható megbetegülését előidézhessek, az első sorban attól függ, hogy mily sok metéllyel vándorolt be az állatba, továbbá milyen ezen állatnak ellenállhatási képes-sége, mire ismét a kornak és fajnak nagy a be-folyása (valamennyi tudósításban azt olvassuk, hogy fiatal finom merino juhok közt a halandóság ez ok-nál fogva legnagyobb) és milyen a táplálása. Még ugyanazon nyájnál is az egyes állatok nem ugyan-azon időben fertőzhetnek meg metéllyel; sőt még egy és ugyanazon állatnál is többszöri bevándorlás történik, a mit bonczolások alkalmával kideríthetni az által, hogy ugyanazon állatban igen gyakran teljesen kifejlett metély példányok mellett apróbb, fejletlenebb példányokat is találhatni.

Ily jelenségeket gyakran találtam oly állatok-nál, melyek a legeltetés bevégezése után otthon iszapos szénát kaptak, nyilvános jelül annak, hogy az istállóban is száraz takarmány élvezete mellett újabb fertőzések történtek.

A métely fejlődési idejének tartamára nézve a vélemények még eltérők. Némely buvárok egy — másfél hónapnyi időt elégségesnek tartanak a mé-tely teljes kifejlődésére, míg mások szerint arra hat hét — egy negyedév szükséges.

A legjelesebb természetbuvárok véleménye szerint a métely alig lehet egy milliméternyinél nagyobb midőn az állatok májába bevándorol s az epevezetékben teljes kifejlődésére legalább 3 hétre van szüksége. De ezzel még nincs mondva, hogy ekkor az állat megbetegedése már észreve-hető s ha csak véletlenül más oknál fogva el nem hul a juh s a bonczolás a métely felfedezésére nem vezet, a nyáj metélyokozta megbetegülését csak sokkal később vehetni észre.

Gerlach kinek észleleteit számtalan eset-ben valóknak és helyeseknek találtam, ezen beteg-

ség leírásánál három időszakot különböztet meg s azt mondja, hogy a kór második t. i. a sápkór időszaka 6—12 héttel a fertőzés után lép föl, tehát rendszerint szeptember-november hónapokra sőt decemberre is esik s hogy ekkor kivált jó tápláltságnál sorvadást és gyengeséget még nem észlelhetni s a halálozás ez oknál fogva a legritkább, mind a mellett hogy a mételek már kifejtettek.

A mételek természetrajzának esetelésénél hangsúlyoztam, hogy két fajának megkülönböztetése gyakorlati fontossággal bír s itt az ideje, hogy most azt kiemeljem.

A máj mételet általában és joggal sokkal veszélyesebbnek tartjuk a gerelyalaku mételetnél, minek oka ennek kisebbségében s abban rejlik, hogy utóbbinak bőre egészen sima s horog nélküli s így az ezáltal a májban okozott változások csekélyebbek.

Németországban rendkívül ritkák azon veszélyes mételek járványok, melyeket kizárólag a gerelyalaku mételek okoznak s ott e faj csakugyan ritkább is.

Mi nálunk mindamellett, hogy számtalan mételekben elhullott állatot, kivált a mostani járványban boncoltam s a mételet, úgy az elhullottakban, mint olyanokban melyeket a mételek gyanúja végett vágtam le, a legszorgosabban vizsgáltam, mindig csak a májmételet találtam.

Németországban hol az egyik, hol a másik faj tulnyomó. Egyes vidékeken kizárólag a máj mételet észleltetett. Egy 1874. és 1876-iki németországi járványnál idősebb merino juhoknál csaknem kizárólag a gerelyalaku faj észleltetett, mely közt a máj mételet csak egyes példányokban találtam.

Mint az akkori járvány leírásában olvassuk: a mételet oly nagy mennyiségben fordult elő a májokban, hogy kolbásznai vastagsága csomókat lehetett a nagyon is kitágult epevezetékekből kinyomni s mégis a juhok megbetegedése aránylag csekély volt.

Ezen adatokból látható, hogy a mételet fajának pontos megállapítása a kórjelre nézve igen fontos s aligha nem ezen körülményre vezethető vissza számos nagy hírnek örvendő mételet elleni szernek bizossága.

A mételet kóroktanánál talán kelletlenül tovább is időztem, de erre az említett cikkben foglalt kételyek kifejezése indított. Most áttérek a mételet okozta kórjelekre, az élő állatokon s azon változásokra, melyeket mételet folytán elhullott állatokon találnak.

Itt is kénytelen leszek terjedelmesebben írni, mert ezen kórjelekek helyes felfogása és méltánylása az észszerű orvoslás lehetőségének vagy lehetetlenségének alapját képezi.

Daczára annak, hogy a mételetnél csakugyan kiválólag májbetegséggel van dolgunk, sárgaságot s annak egy a szemeken, mint a bőrön való jeleit, melyeket némelyek felhoznak, számtalan esetben megejtett gondos vizsgálat mellett is soha sem találtam; hasonlólag soha sem találtam a májtájára alkalmazott nyomás okozta nagyobb érzékenységet, mely elegendő lett volna arra, hogy ennek alapján kórismét megállapíthattam volna. Szóval én nem ismerem egyetlen egy oly biztos kórjelet sem, mely szerint előttem ismeretlen nyáj juhain, boncolás nélkül élőkön a mételetkört felismerhetném.

A mételetképe oly annyira hasonlít a juhoknál előforduló sápkórhoz, hogy csak boncolás segédelmével vagyunk képesek a kórismét biztosan megállapíthatni s ezért is az alábbi leírás mindkettőre illik egyaránt.

A betegség lassan észrevétlenül kezdődik s csak akkor tűnik már fel, midőn már jelentékenyebb változásokat okozott. Az állatok ekkor bágyadtak, tunyák, kihajtsáknál a nyáj mögött elmaradoznak s nem igen menekülnek ha meg akarják őket fogni.

Ha a kórjelek által betegségökre figyelmessé téve közelebb vizsgálatot ejtünk meg rajtuk, ekkor a gyapjút kevésbé ruganyosnak könnyen kinyújthatónak és száraznak találjuk; bőrük feltűnően halavány kékesbe játszó, szemök bágyadt, a szem köthártyája halavány kékes s a szem belső zugában savósan dagadt; lélegzetök rendszerint gyorsított és feltűnő, szivverésök gyakran mindkét oldalon érezhető. A betegség további lefolyásában ezen kórjelek mind növekednek, étvágycsökkenés kezd, de azért a koronként félbeszakított kérdésköz után folyton tart oly annyira, hogy néha már valószínű csontvázra lesóványodott állatok, melyek már állani sem képesek s úgy feküsznek mintha hűdöttek volna még mindig esznek; hasok ilyenkor puffadt s gyenge ütésre hullámzást érezni benne, nyilvános jelül annak, hogy sok vizet tartalmaz; lélegzetök a melkasban is meggyülemlett folyadék miatt mindig feltűnőbb; most már bűdös hasmenés is áll be s az állatok kimerülés vagy agy és tüdővizényő folytán mennek tönkre.

S csakis a hullán lehet bizossággal megállapítani, vajlon ezen senyves kórjelek a sápkór, vagy pedig a mételetkört következményei-e? szerint a mint mételet találnak vagy nem.

Vannak ugyan esetek, hogy sápkóros juhok májában is találni itt, ott több kevesebb mételet darabot, de ritkán oly mennyiségben, hogy gazdaságok életére és egészségére veszélyessé válhattak volna; míg viszont legtöbb sápkóros juh hulláján

a vérhiány és vízkór fent említett jelenségeit találjuk, ha egyetlenegy mételet példány sem volt fellelhető; miáltal a két kór egymástól megkülönböztethető s a kimenetelre, vagyis kórjelre nézve is másképen megítélendő, mert még a korán felismerkedő gazdasági viszonyok s alkalmas észszerű kezelés mellett gyógyítható, — a megállapított mételetkört jóslata a lehető legkedvezőtlenebb s annál inkább mentül nagyobb foku a fertőzés s mentül kedvezőtlenebbek a gazdaság viszonyai, melyek a kezelést akadályozzák.

Nem mulaszthatom el itt újból figyelmeztetni a gazdaságközönséget, hogy e két kórnak fontos megkülönböztetése, mely rendkívül fontos; miután a két kór az élőkön hasonló kórképet nyújt és ha véletlenül egyes sápkóros juhokban mételet találnak, könnyen mételetkört gyaníthatnánk, míg a valószínű csak sápkórral van dolgunk.

A hullák pontos vizsgálata, sőt egyes próba-vizsgálatok ha t. i. látszólag még egészséges darabokat választunk ki a nyájból s vágatunk le boncolás s megvizsgálás végett, nyújthatnak csak teljes felvilágosítást aziránt, hogy mivel van dolgunk.

Ily próbavizsgálatok anaál sürgősebbek, szükségesebbek és jogosultabbak, a mennyiben csakis biztos kórisme szolgálhat zsinormértékül arra nézve, remélhetünk-e gyógyulást s való-e jó takarmányt és gyógyszereket ily nyáj megmentésének megkísérlésére fordítani? vagy pedig okosabb ideje korán levágtatni?

A fent mondottakból látható, mily fontos szerepet játszik a kór biztos megállapításánál a szorgos boncolás s mily nagy gyakorlati értékű s mégis e sorok célját szem előtt tartva, nem ereshkedhetem itt a boncolás részletes leírásába s a talált kóros elváltozások rajzolásába, annál kevésbé miután kivált a nem szakértőnek azokat sikeresen csakis a hullán megmutatni és megmagyarázni lehet. Itt tehát csak azon változásokról fogok szólni, melyek minden gazdának könnyen magyarázhatók.

A mételetkórban elhullott juhok májában mindig feltűnő vérhiányt találunk; izmaik azaz husok halavány; a has és mellüregben s a szivburokban mindig nagyobb mennyiségű tiszta, átlátszó igen ritkán zavaros, kissé pirosuló folyadék van; a szivburok körül s a bélfordok között laza halavány kocsonyás alvadékok találunk; vérök nagyon hig s hasonlóly vízhez, melyben húst mostak ki.

A rendszerint megnagyobbodott máj felületén egyenetlen csucoros, világos szürke színű, tokja különböző képen zsugorodott. Ha belevágunk, keménynek tűnik fel s néha kivált kicsucorodott részein szinte recseg. A nagyon is kitágult, gyakran porcogó keménységű epevezetékek majdnem kiszorítják a máj tulajdonképi gyurmáját vagyis szövetét oly annyira, hogy ezt gyakran csak apró sziget gyanúlat s azt is soha sem egészségesnek sötét barnának, de halavány szürkének s vérhiányosnak találjuk. Az átmetezett nagyobb epevezetékekből a mételet egész serege önként tudul ki, a finomabbakból pedig, melyekben hig piszkos zöldesbarna pépben feküsznek, nyomásra ki lehet a mételet szorítani. Az epehólyag, mely gyakran tyuktojásnyira megnő piszkos színű epét tartalmaz s mikor már az ivarérett mételet kivándorlása megkezdődött érett mételeteket s azok petéit. Tavaszfelé a vékony belekben is találhatni kifelé vándorló érett mételeteket s néha rendkívül nagy mennyiségben; így például egy esetben egy bárány nyombelében már februárhó első felében 31 darabot gyűjtöttem.

Fiatalabb állatoknál a mételeten kívül szövődmény képen még igen gyakran a tüdőbeli szövődményt is találjuk, melynek jelenléte a mételetkórra természetesen rossz hatása s annak bajait még fokozza.

(Vége köv.)

S.-a.-Ujhely város rendezési ügye.

A múlt 1879. évben S.-a.-Ujhely város képviselőtestülete egy bizottságot küldött ki azon célból, vitassa meg s adjon tüzetes jelentést arról, vajlon célszerű volna-e S.-a.-Ujhely városban egy rendezett tanács felállítása.

Miután ezen ügyben e lapok útján a közönség már több oldalról vett értesítést, időszerűnek tartjuk az ügy miben állásáról, hivatalos adatok alapján — hogy az e téren is megvitathassék — a kellő felvilágosítást megadni.

És pedig közöljük itt a képviselőtestület e tárgyban 1879. évi októberhó 3-án 143. sz. a. hozott első határozatát:

Bajusz József képviselőtestületi tag hosszabb indoklás mellett azon indítványt terjeszti a képviselőtestület elé, mondja ki a képviselőtestület, hogy „S.-a.-Ujhely város nagy községi állását rendezett tanácsa átalakítani óhajtja és ezen átalakításhoz szükséges anyagi erőt az esetben, ha azt az államadót fizetők többsége kívánja, megajánlja, a többség véleményét kitudandó, az aláírási ivatek bocsássa ki.”

Ezen indítvány közhelyességgel fogadtatván;

minthogy azonban annak keresztülvitelével a város nagy reformokon kell, hogy keresztül essék s hogy annak anyagi és erkölcsi oldalai kellően megvilágíthatassanak s a közönség annak hasznosságát meggyőzőessé s hogy kitűntethessék az, miszerint ezen nagy horderővel bíró változás nem lesz nagy anyagi megterheléssel összekötve: a képviselőtestület jegyzője utasítatik, miszerint néhány rendezett tanácscsal bíró várost, minő Miskolcz, Beregszász, Ungvár, Nyiregyháza és Igló — keresse meg költség előirányzataik átküldésére s ezek beérkezével a város főbirájának elnöklete alatt: Éva András, id. Farkas Lajos, Bajusz József, Hornyay Kálmán, dr. Erényi Jakab, Jelenek Ádám, Láng Nándor, Reichard Mór, Fejes István, Lehoczky Mihály, id. Magdsár Imre, Szakácsy József és Kretovcics József képviselőtestületi tagokból álló küldöttséget ezennel kiküldi és megbizza arra, miszerint S.-a.-Ujhely város nagyközségnek rendezett tanácscsal leendő ellátására vonatkozó költség előirányzatát, összehasonlítva a jelenlegivel — kifejtve az abból származható előnyöket is — részletesen összeállítva: jelentésök s véleményükkel tárgyalhatás végett mielőbb adják be.

Ezen határozat folytán a kinevezett bizottság három ízbeni beható tanácskozás után az 1880. évi márczius 6-án tartott városi képviselőtestületi ülésben következő előterjesztést tevő:

„Tekintetes képviselőtestület!
A tekintetes városi képviselőtestület mult évi októberhó 3-án tartott gyűlésében tanácskozás tárgyára tettett ama fontos kérdés: vajlon nem volna-e üdvös a város emelkedése s a közigazgatás és rendészet helyesebb szervezetéből folyó előnyök elérhető s a jelenlegi sok oldalról megtámadott állapotok javítása végett városunkban is, miként az a szomszédos megyék székvárosaiban már régen megtörtént: rendezett tanácsot alakítani.

Hogy ez szükséges és hasznos volna, elvileg elismertetett, mert hisz e fölött megfontoló ember nem is vitázhatik, azonban sokkal nehezebb feladatot képezett azon döntő körülmények, azon minden tervnek és reménynek kiindulási pontját képező kérdések eldöntése: „vajlon nem járna-e ily rendezett tanács alakítása oly tetemes költségekkel, melyek a polgárság vállaira súlyos terheket rótnak, vajlon mily költségzaporulatot okozna az átalakulás s melyek volna a segélyforrások?”

Minthogy e kérdésekre nézve egy rövid tanácskozásban biztos és alapos megállapodásokhoz jutni lehetetlen volt, alulírottak részestülünk azon megítéssel megbízásban, miszerint a szükséges adatokat beszerelve s azokat tüzetes megvitatás tárgyává téve, ez irányban részletes jelentést terjesztünk a képviselőtestület elé.

Eme megbízásunkban eljárva, véleményes jelentésünket következőkben foglalhatjuk össze.

Egy rendezett tanács alakítása nemcsak, hogy nagymérvű emelkedést nem idézne elő a jelenlegi évi költségvetésben, de sőt mondhatni, hogy a különbözet oly csekélynek mutatkozik, hogy az csaknem a jelenlegi költségvetés keretén belül nyerhet fedezetet.

Ugyanis a városnak ez idő szerinti költségvetésében a tisztviselői kar, a rendőrség, a segéd- és szolgáló személyzet kiadásai összesen 13243 frt 40 kr-ra vannak fölvéve.

E tétel ellenében egy rendezett tanács szervezete következő költséget igényelne:

A polgármesternek évi fizetése volna 1200 frt. Egy városi kapitányé 700 frt. Alkapitányé 400 frt. Egy első tanácsosé, ki egyszersmind helyettes polgármester s árvaszéki ülnök volna 700 frt. Három tanácsnoknak, kik adévreghajtásoknál a becselői tiszt is teljesítenék évi fizetése 300 frtjával 900 frt. Főjegyző, egyszersmind árvaszéki előadó 700 frt. Másod aljegyző, egyszersmind iktató és irattárnok 500 frt. Első aljegyző az adó- és katona ügyek kezelője 600 frt. Pénztárnok 550 frt. Ellenőr, egyszersmind könyvivő 400 frt. Ügyész 400 frt. Közgyám 300 frt. Városi gazda 300 frt. Mérnök 200 frt. Orvos 300 frt. Bába 100 frt. Egy irtók a bagatell bírósághoz 360 frt. Két más irtók 300 frtjával 600 frt. Egy adóvegre hajtó 500 frt. Egy utmester 300 frt. Hegybirő 240 frt. Egy erdő felügyelő 100 frt. Négy helyi kerülő évi 144 frtjával 576 frt. Összesen 18 rendőrnök, havonkinti 18 frtjával 3240 frt. Ezeknek ruházata 400 frt. Összes előirányzat 14566 frt — kr. Így tehát ezen összeg és a jelenlegi 13243 frt 40 kr. között a különbözet 1322 frt 60 kr.

Minthogy a fentebbi tisztviselői és segéd személyzet a jelenlegi városház szűk és alkalmatlan helyiségeiben el nem férhetne, szükségessé válnék az „Ó kaszinó“ épületének emeleti helyiségeinek rendezni be e célra, mi által még némi költség emelkedés állana elő. Ugyanis, ha az elfoglalt helyiség bérletvesztességét 1000 frttal vesszük föl a jelenlegi városháznak, mely kúriális épület, bérlet jövedelmét pedig évi 500 frttal, így a különbség 500 frtot tenne évenként, melyet a fentebbi 1322 frt 60 kr-hoz számítva, az összes költség szaporulat — 1822 frt 60 kr.

Minthogy e költségvetés más hason nagyságú városok költségvetéseivel összhangzásba állítottatva egybe s a fentebbi tételek alaposan megvitatva a képviselőtestület, mint megbízható s határozatnak alapjául szolgáló számokat fogadhatja el a fentebbieket.

Egy ócska sőtartóhoz.

Letűnt idők szóltan tanuja,
Te megviselt, ős házi szer!
Oly jól esik, hogy látlak újra...
.. Midőn gyerek gurit, czipel...

Csorbán, hasadtan minden éled,
Mik egykoron a fényt tórék!..
.. Nem félt a gond; — nem óv — kimélet,
Nagy társaság nem gyűl köréd!..

Beszött a pók — s ütött-kopottan
Száll a por egy szekrénytetőn...
.. S hányódol a szemétkben, — ottan,
Játék után ki-hol, — letűn!..

.. Hejh! — néked is szebb volt a mult a d
.. Vidám család fogott körül, —
Feléd kezek óhajta nyultak;
Egy — s mást adal iz- és szerül!

Ha elmaradtál — néha: érted
— Érezve a vétket s hiányt —
Hányan futostak, — vágyva kértek?...
.. Közóhaj is előkivánt!..

.. Te! — szép idők boldog tanuja
Sokat megértél, láthatál!..
.. Mint él — leséd üveghe' bujva —
Az egybekelt uj mátkapár?

Édes — sován összenéztek,
S hő karral egymást átfonák,
Ajk — ajkhoz forrt — s ez volt az éték!..
.. Az izit el se rontanak. —

— Majd érkezék kis, — drága vendég...
.. Cseléd — csiszolni vett elő,
A késeket élesre fenték
És jött a vig — keresztelő.

Nő — s férj szemén örömköny reszket,
Az arcokon derült mosoly...
.. Se kép — te tükör-tiszta metszet! —
Rajtad lebeg; szét nem foszol. —

— S asztalhoz jut, — perelve székén
A kis poronty, a csintalan, —
Mindenhe' kapva — szennyez; — békén
Téged se hagy: dönt untalan;

S nem bánt, — mulattat még e játék;
— Min felvidulnak a nagyk —
Hogy — hömpörögsz s metszés, rováték
Betömve rajtad; nem ragyog.

.. Felnőttek a fiúk s a lányok;
Szivük már dobban, lánggal ég
A gondolatjuk elkóvályog
Az asztal felett szanaszét...

.. Mig itt mereng dus képzeletjük,
S légvárakat épít, farag:
Rajtad szemük oly édesen csügg;
O t t leng a szép — ábrándalak! —

— Regélni kezd az ősz családfo,
Ki honn — s csatákon talpon állt...
.. Buzgón figyelysz — s midőn elállt ő,
B e n n e d kereste a — fonált. —

— S ha jött a név- s e féle e s t e, —
Zendült a dal, — folyt vig beszéd:
Központba' foglalál helyet te,
Büszkén, — ragyogva nézve szét.

Szolt a — köszöntő, — szép s őszinte, —
.. Kezekben a pohár teli...
.. Zavart a szónok; csak — köhinte...
.. Rád néz s a szót b e n n e d leli. —

— S naponta tükörözéd az — érzést
Mit szivbe édes otthon ad, —
.. Lányok menyegzőjén vevén részt...
.. S hozván fiu mennyasszonyát!..

— Letűnt idők szóltan tanuja,
Te megviselt ős házi szer!
Oly jól esik, hogy látlak újra;..
.. Vágy, gondolat tova visz el:

.. Oda, — a boldog, szebb napokhoz,
Miket megértél egykoron, —
Miket idő rád vissza nem hoz...
.. S óráit élni — nem fogom!

Kun Daniel.

Felölös szerkesztő s kiadó laptulajdonos:

BORÚTH ELEMER

Ezen számokból látható, hogy sokaknak ama aggodalmas véleménye, miszerint a rendezett tanács nagymérvű költségnövekedést s így pótdadó szaporulatot vonna maga után: semmi jogos alappal nem bír s csak az „újítás“ ellen, bármily üdvös legyen is az, mindenkor mutatózó elfogultság s bizalmatlanságnak számítandó be.

Ezen költségvetés mindenkit megnyugtathat az iránt, hogy a rendezett tanács tisztikara és összes személyzetének költsége nem lehet komoly akadály a óhajandó szervezkedésnek.

Nem volna szükség újabb pótdadó emelésre, mivel a katona-tisztai szállások költsége címén 1000 frtot takarítván meg ezentúl a város, ezen 1000 frt eme nagy horderejű átalakulásra, a város ezen első szükségességeire volna áldozható.

Közvetett és közvetlen uton segélyforrásul szolgálhatnának még a város földjein, rétein és erdőségeiben czélszerűbben berendezett gazdálkodás, a büntetési s bírságpénzeknek kellő ellenőrzés és önálló kezelés mellett bizonyára tetemes szaporulata s ama alig mérlegelhető nyereségy, mely a községyi adónak czélszerű beszédési módja által éretnek el, mi szemben a jelenlegi s többnyire a vagyonosabb osztály tagjainál künlevő ezrekre rugó adóhátrálékkal szemben egy-két ezer forint bevételi többletet idézne elő.

S ha ehhez hozzávesszük ama számokban ki nem fejezhető vagyonemelkedést és költségmegkímélést, mely a helyes kormányzat, a czélfelelő munka megosztás s a kellő rend s ellenőrködés mellett az egyedül hivataloknak élő tisztviselők eredményesebb működése által volna elérhető s költségvetésünkben, — mely ma, dacára annak, hogy a jelenlegi berendezés tarthatatlanságáról mindenki panaszkodik, igen nagykn mondható — kedvezőbb arányokat hozna be a bevételek és kiadások között.

Sőt misem természetesebb, mint hogy a kormányzat és rendészeti különböző ágak helyes szervezete közvetve az összes városi és egyéni vagyon, az összes polgárság jólétének emelkedéséhez igen lényegesen hozzá járulna s új életet öntene a mai már egészen elalélt s szánandó közviszonyokba s társadalmi életbe — megadná a szabad intézkedés és önállóság azon erő forrásait, melyek nélkül egy város emelkedése nem is képzelhető, melyeket egy ily tekintélyes városnak, mint S.-a.-Ujhely, nem szabad nélkülöznie.

Végül ki kell emelnünk azt is, hogy a rendezett tanács létrehozását az észszerűsége kivül a szükségesség is parancsolja. — Ugyanis abban mindnyájan egyek vagyunk, hogy a dolgok jelen rendje tovább már fenn nem tartható s hogy eltekintve a költségvetés minden egyéb tételétől a tisztikar, a segédszemélyzet, a rendőrség körében reformokra van szükség, melyek új költségemelés-kedést követelnek tőlünk.

S minek kéne bekövetkeznie?

Annak, hogy költségvetésünk ide vonatkozó részének is tetemesen emelkednie kell s mégis megmaradunk annak a minek most csufolnak.

Mig ugyanazon vagy még kedvezőbb feltételek mellett egy kis radikális műtét mellett létre jöhet a rendezett tanács, mely aránylagos olcsóságot a helyes munkamegosztásban, a személyzet czélszerű összeállításában bírja, mely berendezés és munkamegosztás részleteibe bele bocsátkozni e helyütt nem lehet feladatunk.

Semmi sem világosabb azonban, hogy tiz jobban fizetett ügyes tisztviselő helyes munka megosztás mellett több eredményt mutathat fel, mint 100 olyan, kinél ez alapfeltételek hiányzanak.

Mindezekhez képest — komoly megfontolás után a számadatok alapján azon véleményünknek adunk kifejezést, hogy mig a rendezett tanács alakítása egyrésztől felette óhajandó, másrészt az nem járna oly jelentékeny költségemeléssel, mely annak létrehozását terhessé tenné a polgárságra nézve.

Ezen véleményes előterjesztésünk után még csupán két nézetünknek óhajunk kifejezést adni:

Először, hogy rendezett tanács alakítása csak úgy kívánatos, ha annak keretéhez a megfelelő munkaerőket is megnyerhetjük s hogy másodsor tekintve a jelenleg uralkodó inséget és nyomort, mely a lakosságból a közügyek iránti minden fogékonyságot kiöl, ne ejtessék meg a tisztujtítás aratás tájáig, mely időig a jelenlegi tisztikar tovább folytatná működését s mely ideig az új szervezés kérdése is jobban meg volna érlelhető s előkészíthetnének.

Mely indítvány a képviselőtestület által azzal fogadtatott el, hogy a községyi választások elhalasztását, tekintve ezen nagy horderővel bíró kérdésre — ezen év végéig megadni a folyó hó 15-én tartandó megyei bizottságnál kérelmezni fogja.

Különfélék.

Dr. Kun Zoltán egyike azoknak az embereknek Sárospatakon, a kirkól azt szokták mondani, hogy „ezer-mester“. Kun azonfelül, hogy közkeveltségben élő, szerencsés orvos; kitűnő vadász is; csak e tél folytán őt vaddisznót értett el; — jó és szorgalmas könyvirő, nem rég jelent meg a falubajokról irt s képekkel illusztrált derék műve, mely mindenfelé nagy feltűnést okozott; — megalakította

a korszolya-egyletet is, mely egész idény alatt tömeges látogatottságnak örvendett; — nagy érdeme a főiskolai „betegsegélyző-egylet“ megszilárdítása, mely külön épületében, igen czélszerűen berendezve, már most is nagy jótékonyosság az összes tanuló ifjúságra, arra törekszik Kun, hogy idővel minden főiskolai tanuló ingyen orvosi ellátásban, gyógyszerben és ápolásban részesüljön. Már — több mint 4 ezer forint alaptőkéje levén az egyletnek — egész évre csak 2 frtot fizet minden tanuló; — legújabbban csolnokázóegylet létesítésén mesterkedik ez az ezermester... és még ezeken felül milyen önzéstelen, feláldozó, jó barát! Folyó hó 7-én név-estéje volt; egész másnap estig bucsujáró helynek nézett ki a háza; kicsi és nagy, szegény és gazdag, tanult és tanulatlan, vidéki és helybeli egymást érve sietett kifejezni a szeretett orvos iránt üdvözletét, jó kívánságait. Kívánjuk neki itt és így is, hogy az ég minden áldásaival elárasztva őt, nemes munkálkodásai közben, még igen-igen soká éltesse! Azért pedig, hogy kiirtuk róla az igazságot, ne nehezteljen; mert minden munkás méltó a maga bérére.

Sárospatakon nagyban buzgólkodnak a tüző-oltó-testület megerősítésén Bogyay Zsigmond a városiak közt, Dr. Ballagi Géza a főiskolai ifjúság közt fárads s munkájokat már eddig is szép siker, a köz érdeklődés koronázza. Már a főiskolai tornacsarnokban gyakorlatok is tartatnak; a szerek és ruhák is meg vannak rendezve. Szóval, ugylát-szik, most már megszületik, de szülessék is.

Tüvész. Nagy-Azarban f. hó 8-án esteli 9 óra tájban tűz támadt, mely a kegyetlen erős szélben 27 udvart égetett le minden épületekkel együtt; a tüzet — állítólag — egy istállóban vigyázatlanságból kidült petroleumos lámpa okozta, a szegény lakosság porig van sújtva.

Az ujoncozás a bodrogközi és nagymihályi járásokban kedvező sikerrel fejeztetett be, amennyiben az előbbi kerületben a kivetett sorhadi hadjuttalékon kívül 57, az utóbbiban pedig 68 jutott a honvédségnek is.

Tüvész. F. h. 10-én este Nagy-Mihályban a nagy-utcán 2 ház és három csűr elégett. Ez alkalommal megemlítjük, hogy ugy itt mint Sztrajnyánban a tüzesetek csaknem mindennapiak.

Tolvajlás. Szürnyegen egy családra ráretszelték éjjel a pítvarajtót s a háztól pár ölnyi távolságban levő kamaráját feltörték és az ott talált szalonnás döbnyöt tartalmával együtt s azonkivül pár kenyeret eltakarítottak; a dolgot csak reggel vette észre a háznép, harmad napra azonban a döbnyöt egy trágyadombba ásva megtalálták, hanem jó híjjával a disznóhusnak: gyanura befogatott 3 helybeli legény, kiknek egyike bár mint tanu szerepelne a más kettő ellen, de akik eddigél teljességgel nem akarják elismerni a kázust.

Bedölt ház. Magyar-Jesztrebben egy ócska ház oldala éjszakának idején a bentlakók nagy rémületére éppen a nyoszolya iránt bedölt: s a szegény családot csak a véletlen mentette meg a nagyobb bajtól; amennyiben a szülők egy beteg gyermekök ápolásával foglalkoztak, midőn elkezde a ház oldala recsegn; alig érkeztek a nyoszolyát elirantani a fal-tól: az azonnal utánok zuhant, majdnem valamennyieket agyonzúzta; az omladékból két nagyobb alvó gyermekre így is meglehetősen bőven jutott; de akiket az apának hirtelenében sikerült kirángatni kellemetlen helyzetükből; sérülések jelentékeny.

A b.-szerdahelyi gözmalom tulajdonosai Sátoralja-Ujhelyben, Templom utca Rieder-féle házban, a m. kir. postahivatallal csaknem szemközt egy liszt raktárt állítottak fel, melynek hirdetésünk közt megjelenő árjegyzékére felhívjuk a t. cz. olvasóközönség figyelmét.

Felhívás

Zemplén és Ungmegye gazdatiszti karához.

A magyar korona területén működő gazdatisztek és eredszek országos segély- és nyugdíj-egyesülete érdekében a S.-a.-ujhelyi megyeház nagyertermében f. é. mártius 20-án tartandó értekezletre van szerencsém pályatársaimat tisztelettel meghívni.

Az értekezlet tárgysorozata:

1) a magyar gazdatisztek érsedszek országos segély- és nyugdíj-egyesülete által elfogadott és megerősített segély-egyesületi alapszabályok felolvasása; 2) a segély-egyesületbe belépni óhajtó tagok felvétele; 3) a földbirtokos urakhoz az egyesületbe pártolólág való belépésük iránt szerkesztendő felhívás módozatáról, illetőleg az e célra küldöttség tagok megválasztása; 4) a nyugdíj-alapszabályok módozata iránti tanácskozások; 5) vidéki fiók-egylet szervezése iránti tanácskozás.

Töke-Terebes, 1880. márczins 10-án.

Zsulávszky Endre

a magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és eredszek országos segély- és nyugdíj-egyesületének választmányi tagja.

ilvitelével a város...
szül essék s hogy...
kellően megvilá...
nk hasznosságáról...
ssék az, miszerint...
s nem lesz nagy...
ötte: a képviselő...
erint nehány ren...
Miskolcz, Bereg...
Igló — keressen...
lésére s ezek be...
elnökök alatt...
s, Bajusz József...
ab, Jelenek Ádám...
s István, Lehöcky...
zakácsy József és...
eti tagokból álló...
megbizzá arra, mi...
községnek rende...
vonatkozó költség...
ellenlegivel — ki...
nyöket is — rész...
s véleményükkel...
k be...
kinevezett bizott...
zás után az 1880...
képviselőtestületi...
tevé:
et!
let mult évi októ...
nácsozás tárgyára...
ajjon nem volna-e...
bizgatás és ren...
lyó előnyök elér...
megtámadott álla...
n is, miként az a...
n már régen meg...
tani.
nos volna, elvileg...
megfontoló ember...
al nehezebb fela...
nyények, azon min...
ási pontját képezo...
járna-e ily ren...
mes költségekkel...
s terheket róná...
latot okozna ez...
segélyforrások?
ve egy rövid ta...
megállapodásokhoz...
részesültünk azon...
int a szükséges...
zetes megvitátás...
tes jelentést ter...
árva, véleményes...
hatjuk össze.
ása nemcsak, hogy...
ne elő a jelenlegi...
mondhatni, hogy a...
tatkozik, hogy az...
és keretén belül...
szerinti költség...
endőség, a segéd...
sszesen 13243 frt...
ezett tanács szer...
relne:
ése volna 1200 frt...
lkapitányé 400 frt...
d helyettes polgár...
frt. Három tanács...
a becsői tisztet...
tjával 900 frt. Föd...
dó 700 frt. Másod...
rattárnok 500 frt...
ügyek kezelője...
nör, egyszersmind...
Közgyám 300 frt...
frt. Orvos 300 frt...
bírószághoz 360 frt...
frt. Egy adóvegre...
00 frt. Hegybíró...
0 frt. Négy hegyi...
szesen 18 rendőr...
frt. Ezeknek ru...
t 14566 frt — kr...
i 13243 frt 40 kr...
1322 frt 60 kr...
viselői és segéd...
ük és alkalmatlan...
ükségessé válnék...
neleti helyiségei...
g némi költségt...
a az elfogalando...
frttal vesszük föl...
riális épület, bér...
al, így a külön...
melyet a fentebbi...
z összes költség...
s hason nagyságu...
ngzásba állított...
osan megvitatták...
atató s határozatá...
fogadhatja el a

Ezen számokból látható, hogy sokaknak ama aggodalmas véleménye, miszerint a rendezett tanács nagymérvű költségnövekedést s így pótdó szaporulatot vonna maga után: semmi jogos alappal nem bír s csak az „újítás“ ellen, bármily idővös legyen is az, mindenkor mutatózó elfogultság s bizalmatlanságnak számítandó be.

Ezen költségvetés mindenkit megnyugtathat az iránt, hogy a rendezett tanács tisztikara és összes személyzetének költsége nem lehet komoly akadály a óhajtott szervezkedésnek.

Nem volna szükség újabb pótdó emelésre, mivel a katona-tisztai szállások költsége czimén 1000 frtot takarítván meg ezentúl a város, ezen 1000 frt eme nagy horderejű átalakulásra, a város ezen első szükségességeire volna áldozható.

Közvetett és közvetlen uton segélyforrásul szolgálhatnának még a város földjein, rétein és erdősegeiben czélszerűen berendezett gazdálkodás, a büntetési s bírságpénzeknek kellő ellenőrzés és önálló kezelés mellett bizonyára tetemes szaporulata s ama alig mérlegelhető nyereségy, mely a községyi adónak czélszerű beszédsi módja által éretnek el, mi szemben a jelenlegi s többnyire a vagyonosabb osztály tagjainál künlevő ezrekre rugó adóhátralékkal szemben egy-két ezer forint bevételi többletet idézne elő.

S ha ehez hozzávesszük ama számokban ki nem fejezhető vagyonemelkedést és költségmegkímélést, mely a helyes kormányzat, a czélfelelő munka megosztás s a kellő rend s ellenőrködés mellett az egyedül hivataloknak élő tisztviselők eredményesebb működése által volna elérhető s költségvetésünkben, — mely ma, daczára annak, hogy a jelenlegi berendezés tarthatatlanságáról mindenki panaszkodik, igen nagyra mondható — kedvezőbb arányokat hozna be a bevételek és kiadások között.

Sőt misem természetesebb, mint hogy a kormányzat és rendészeti külfömböző ágak helyes szervezete közvetve az összes városi és egyéni vagyon, az összes polgárság jólétének emelkedéséhez igen lényegesen hozzá járulna s új életet öntene a mai már egészen elalélt s szánandó közviszonyokba s társadalmi életbe — megadná a szabad intézkedés és önállóság azon erő forrásait, melyek nélkül egy város emelkedése nem is képzelhető, melyeket egy ily tekintélyes városnak, mint S.-a.-Ujhely, nem szabad nélkülöznie.

Végül ki kell emelnünk azt is, hogy a rendezett tanács létrehozását az észszerűsége kivül a szükségesség is parancsolja. — Ugyanis abban mindnyájan egyek vagyunk, hogy a dolgok jelen rendje tovább már fenn nem tartható s hogy eltekintve a költségvetés minden egyéb tételétől a tisztikar, a segédszemélyzet, a rendőrség körében reformokra van szükség, melyek új költségemelés-kedést követelnek tőlünk.

S minek kéne bekövetkeznie?

Annak, hogy költségvetésünk ide vonatkozó részének is tetemesen emelkednie kell s mégis megmaradunk annak a minek most csufolnak.

Mig ugyanazon vagy még kedvezőbb feltételek mellett egy kis radikális műtét mellett létrejöhet a rendezett tanács, mely aránylagos olcsóságot a helyes munkamegosztásban, a személyzet czélszerű összeállításában bírja, mely berendezés és munkamegosztás részleteibe bele bocsátkozni e helyütt nem lehet feladatunk.

Semmi sem világosabb azonban, hogy tiz jobban fizetett ügyes tisztviselő helyes munka megosztás mellett több eredményt mutathat fel, mint 100 olyan, kinél ez alapfeltételek hiányzanak.

Mindezekhez képest — komoly megfontolás után a számadatok alapján azon véleményünknek adunk kifejezést, hogy mig a rendezett tanács alakítása egyrésztől felette óhajtottó, másrészt az nem járna oly jelentékeny költségemeléssel, mely annak létrehozását terhessé tenné a polgárságra nézve.

Ezen véleményes előterjesztésünk után még csupán két nézetünknek óhajtunk kifejezést adni:

Először, hogy rendezett tanács alakítása csak úgy kívánatos, ha annak keretéhez a megfelelő munkaerőket is megnyerhetjük s hogy másodsor tekintve a jelenleg uralkodó inséget és nyomort, mely a lakosságból a közügyek iránti minden fogékonyságot kiöl, ne ejtessék meg a tisztujtítás aratás tájáig, mely időig a jelenlegi tisztikar tovább folytatná működését s mely ideig az új szervezés kérdése is jobban meg volna érlelhető s előkészíthetnének.

Mely indítvány a képviselőtestület által azzal fogadtatott el, hogy a községyi választások elhalasztását, tekintve ezen nagy horderóvel bíró kérdésre — ezen év végéig megadni a folyó hó 15-én tartandó megyei bizottságnál kérelmezni fogja.

Különfélék.

Dr. Kun Zoltán egyike azoknak az embereknek Sárospatakon, a kirkól azt szokták mondani, hogy „ezer-mester“. Kun azonfelül, hogy közkeveltségben élő, szerencsés orvos; kitünő vadász is; csak e tél folytán őt vaddisznót ejtett el; — jó és szorgalmas könyvirő, nem rég jelent meg a fülbajokról irt s képekkel illusztrált derek műve, mely mindenfelé nagy feltűnést okozott; — megalakította

a korszolya-egyletet is, mely egész idény alatt tömeges látogatottságnak örvendett; — nagy érdeme a főiskolai „betegsegélyző-egylet“ megszilárdítása, mely külön épületében, igen czélszerűen berendezve, már most is nagy jótékonyosság az összes tanuló ifjúságra, arra törekszik Kun, hogy idővel minden főiskolai tanuló ingyen orvosi ellátásban, gyógyszerben és ápolásban részesüljön. Már — több mint 4 ezer forint alaptőkéje levén az egyletnek — egész évre csak 2 frtot fizet minden tanuló; legújabbban csolnokázóegylet létesítésén mesterkedik ez az ezermester... és még ezeken felül milyen önzéstelen, feláldozó, jó barát! Folyó hó 7-én név-estéje volt, egész másnap estig bucsujáró helynek nézett ki a háza; kicsi és nagy, szegény és gazdag, tanult és tanulatlan, vidéki és helybeli egymást érve sietett kifejezni a szeretett orvos iránt üdvözlését, jó kívánságait. Kívánjuk neki itt és így is, hogy az ég minden áldásaival elárasztva őt, nemes munkálkodásai közben, még igen-igen soká éltesse! Azért pedig, hogy kiirtuk róla az igazságot, ne nehezteljen; mert minden munkás méltó a maga bérére.

Sárospatakon nagyban buzgólkodnak a tűzoltó-testület megerősítésén Bogyay Zsigmond a városiak közt, Dr. Ballagi Géza a főiskolai ifjúság közt fárads munkájokat már eddig is szép siker, a köz érdeklődés koronázza. Már a főiskolai tornacsarnokban gyakorlatok is tartatnak; a szerek és ruhák is meg vannak rendezve. Szóval, ugylát-szik, most már megszületik, de szülessék is.

Tűzvész. Nagy-Azarban f. hó 8-án esteli 9 óra tájban tűz támadt, mely a kegyetlen erős szélben 27 udvart égetett le minden épületekkel együtt; a tüzet — állítólag — egy istállóban vigyázatlanságból kidült petroleumos lámpa okozta, a szegény lakosság porig van sújtva.

Az ujonczozás a bodrogközi és nagymihályi járásokban kedvező sikerrel fejeztetett be, amennyiben az előbbi kerületben a kivetett sorhadi hadjuttalékon kívül 57, az utóbbiban pedig 68 jutott a honvédségnek is.

Tűzvész. F. h. 10-én este Nagy-Mihályban a nagy-utcán 2 ház és három csűr elégett. Ez alkalommal megemlítjük, hogy ugy itt mint Sztrajnyánban a tüzesetek csaknem mindennapiak.

Tolvajlás. Szürnyegen egy családra ráreteszték éjjel a pitvarajtót s a háztól pár ölnyi távolságban levő kamaráját feltörték és az ott talált szalonnás döbnyöt tartalmával együtt s azonkivül pár kenyeret eltakarítottak; a dolgot csak reggel vette észre a háznép, harmad napra azonban a döbnyöt egy trágyadombba ásva megtalálták, hanem jó híjjával a disznóhusnak: gyanura befogatott 3 helybeli legény, kiknek egyike bár mint tanu szerepelne a más kettő ellen, de akik eddigél teljességgel nem akarják elismerni a kázust.

Bedőlt ház. Magyar-Jesztrebben egy ócska ház oldala éjszakának idején a bentlakók nagy rémületére éppen a nyoszolya iránt bedőlt: s a szegény családot csak a véletlen mentette meg a nagyobb bajtól; amennyiben a szülők egy beteg gyermekök ápolásával foglalkoztak, midőn elkezd a ház oldala recsegn; alig érkeztek a nyoszolyát elrántani a fal-tól: az azonnal utánok zuhant, majdnem valamennyieket agyonzúzva; az omladékból két nagyobb alvó gyermekre így is meglehetősen bőven jutott; de akiket az apának hirtelenében sikerült kirángatni kellemetlen helyzetükből; sérülések jelentékeny.

A b.-szerdahelyi gözmalom tulajdonosai Sátoralja-Ujhelyben, Templom utca Rieder-féle házban, a m. kir. postahivatallal csaknem szemközt egy liszt raktárt állítottak fel, melynek hirdetésünk közt megjelenő árjegyzékére felhívjuk a t. cz. olvasóközönség figyelmét.

Felhívás

Zemplén és Ungmegye gazdatiszti karához.

A magyar korona területén működő gazdatisztek és eredszek országos segély- és nyugdíj-egyesülete érdekében a S.-a.-ujhelyi megyeház nagyteremben f. é. mártius 20-án tartandó értekezletre van szerencsém pályatársaimat tisztelettel meghívni.

Az értekezlet tárgysorozata:

1) a magyar gazdatisztek éseredszek országos segély- és nyugdíj-egyesülete által elfogadott és megerősített segély-egyesületi alapszabályok felolvasása; 2) a segély-egyesületbe belépni óhajtó tagok felvétele; 3) a földbirtokos urakhoz az egyesületbe pártolólág való belépésük iránt szerkesztendő felhívás módozatáról, illetőleg az e czélra küldöttség tagok megválasztása; 4) a nyugdíj-alapszabályok módozata iránti tanácskozások; 5) vidéki fiók-egylet szervezése iránti tanácskozás.

Töke-Terebes, 1880. márczins 10-án.

Zsulávszky Endre

a magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és eredszek országos segély- és nyugdíj-egyesületének választmányi tagja.

CSARNOK.

Egy ócska sőtartóhoz.

Letűnt idők szóltan tanuja,
Te megviselt, ős házi szer!
Oly jól esik, hogy látlak újra...
.. Midőn gyerek gurit, czipel...

Csorbán, hasadtan minden éled,
Mik egykoron a fényt tórék!..
.. Nem félt a — gond; — nem óv — kimélet,
Nagy társaság nem gyül köréd!..

Beszótt a pók — s ütött-kopottan
Száll a por egy szekrénytetőn...
.. S hányódol a szemétkben, — ottan,
Játék után ki-hol, — letőn!..

.. Hejh! — néked is szebb volt a mult a d
.. Vidám család fogott körül, —
Feléd kezek óhajta nyultak;
Egy — s mást adal iz- és szerül!

Ha elmaradtál — néha: érted
— Érezve a vétet s hiányt —
Hányan futostak, — vágyva kértek?...
.. Közóhaj is előkivánt!..

.. Te! — szép idők boldog tanuja
Sokat megértél, láthatál!..
.. Mint él — leséd üveghé' bujva —
Az egybekelt uj mátkapár?

Édes — sováran összenéztek,
S hő karral egymást átfonák,
Ajk — ajkhoz forrt — s ez volt az éték!..
.. Az izit el se rontanák. —

— Majd érkezék kis, — drága vendég...
.. Cseléd — csiszolni vett elő,
A késeket élesre fenték
És jött a vig — keresztelő.

Nő — s férj szemén örömköny reszket,
Az arczokon derült mosoly...
.. S e kép — te tükör-tiszta metszet! —
Rajtad lebeg; szét nem foszol. —

— S asztalhoz' jut, — perelve székén
A kis poronty, a csintalan, —
Mindenhe' kapva — szennynez; — békén
Téged se hagy: dönt untalan;

S nem bánt, — mulattat még e játék;
— Min felvidulnak a nagyok —
Hogy — hömpörögsz s metszés, rováték
Betömve rajtad; nem ragyog.

.. Felnőttek a fiuk s a lányok;
Szivük már dobban, lánggal ég
A gondulatjuk elkovályog
Az asztal felett szanaszét...

.. Mig itt mereng dus képzeletjük,
S légváratok épít, farag:
Rajtad szemük oly édesen csügg;
O t t leng a szép — ábrándalak! —

— Regélni kezd az ősz családfo,
Ki honn — s csatákon talpon állt...
.. Buzgón figyelysz — s midőn elállt ő,
B e n n e d kereste a — fonált. —

— S ha jött a név- s e féle e s t e, —
Zendült a dal, — folyt vig beszéd:
Központba' foglalál helyet te,
Büszkén, — ragyogva nézve szét.

Szólt a — köszöntő, — szép s őszinte, —
.. Kezekben a pohár teli...
.. Zavart a szónok; csak — köhinté...
.. Rád néz s a szót b e n n e d leli. —

— S naponta tük r ö z é d az — érzést
Mit szivbe édes otthon ad, —
.. Lányok menyegzőjén vevén részt...
.. S hozván fiu mennyasszonyát!..

— Letűnt idők szóltan tanuja,
Te megviselt ős házi szer!
Oly jól esik, hogy látlak újra;..
.. Vágy, gondolat tova visz el:

.. Oda, — a boldog, szebb napokhoz,
Miket megértél egykoron, —
Miket idő rád vissza nem hoz...
.. S óráit élni — nem fogom!

Kun Daniel.

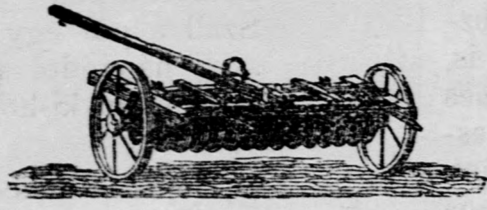
Felelős szerkesztő s kiadó laptulajdonos:

BORÚTH ELEMER

FLEISCHER és TÁRSA
gazdasági gépgyára és vasöntője
Kassán

ajánlja könnyű és szilárdan szerkesztett

SORBAVETŐ GÉPEIT

merítő, kerék, vető hengerekkel,

szóróvetőgépeit

Aberden vagy Smyth után; továbbá) ekéket, boronákat, hengereket, töltőgetőket, konkolyválasztókat, tisztító-rostákat stb. mindennemű

SZIVATTYUK

géprészek, transmissziók, kazánok; továbbá: lefolyó csövek, csatorna rácsozatok, sir- s egyéb kerítések, kemenczék s egyéb kereskedelmi öntemények rendelései valamint mindennemű gépek **kijavításai** legolcsóbban és pontosan telítetnek.

Képes árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve küldetnek.

„Bizományi raktár:“ Kornstein Ignácznál Sátoralja-Ujhelyben.

4-5

Hirdetmény.

Alulírottak a „b.-szerdahelyi gőzmalom“ társtulajdonosai gőzmalmunknak a múlt évi szűk termés miatt csekély mérvű igénybevétele folytán, hogy azt folytonos működésben tartassuk s jeles készítményeink számára állandó keresletet biztosítsunk: tisztelettel hozzuk a nagyérdemű közönség tudomására, miszerint

„a b.-szerdahelyi gőzmalom liszt-főraktára“

czég alatt saját gőzmalmunk örleményei számára (Templomtutca, Rieder-féle házban, a m. k. postahivatalal csaknem szemközt) raktárt nyitottunk s a n. é. közönségnek vállalatunk iránti becses pártfogását annyival jogosultabban reményelhetjük s kérjük, mivel a körülménynél fogva, miszerint lisztkészítményeinknél azok alább felsorolt árkimutatása szerint — az anyag bevásárlási árán kívül csupán az öröltetési díjat vesszük felszámításba — azon kedvező helyzetben vagyunk, hogy a n. é. közönség lisztbeli szükségleteit nálunk minden versenyt kizáró, rendkívüli olcsó áron fedezheti.

Árszabályzat kilogramm szerint, o. é.

I. Paraszt lisztek.			II. Pitélt lisztek.		
Tengeri liszt	1 kgr.	10 1/4 kr.	1-ső a) búzaliszt	1 kgr.	22 kr.
Árpa	1 kgr.	10 kr.	1-ső búzaliszt	1 kgr.	20 kr.
Vegyes	1 kgr.	11 kr.	2-ik búzaliszt	1 kgr.	18 kr.
I-ső rendű gabona	1 kgr.	12 1/2 kr.	3-ik búzaliszt	1 kgr.	16 kr.
II-ső rendű gabona	1 kgr.	12 kr.	1-ső gabonaliszt	1 kgr.	18 kr.
Búza	1 kgr.	14 kr.	2-ik gabonaliszt	1 kgr.	16 kr.
Kása	1 kgr.	13 kr.	Korpa	1 kgr.	6 kr.

Megjegyezzük továbbá, hogy míg mi a búzából csak 4, a gabonából 2, addig a műmalmok amabból 12, ebből 4 féle lisztet húznak s így a mi lisztjeink — habár talán fehérségre teljesen nem is — de a liszt tartalmassága s az abból készített tészta kitűnő minőségére nézve — messze felülmúlják a műmalmok készítményeit; — továbbá, hogy az általunk szolgáltatott korpa szintén a jelzett okból sokkal lisztusabb, mint a műmalmok teljesen kihasznált gabna-neműiből hátramaradt polyva minőségű korpa.

Ismételten kérve a n. é. közönség becses pártfogását Sátoralja-Ujhely, 1880. év márcziushó 11-én

maradván kitűnő tisztelettel

b.-szerdahelyi gőzmalom társ-tulajdonosok.

Hirdetmény.

Zempléni megyebeli Sztropkó mezővárosában a közbirtokossági italmérési jog, az ahhoz tartozó nagyvendéglővel s egyéb épületekkel együtt 1880. októberhó 1-től három egymásután következő évre, folyó évi május 20-án Sztropkón tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

A feltételek alulírtán meg tudhatók.

Homonna, 1880. márcziushó 2.

2-2

Lukovits Géza

a méltóságos közbirtokosság meghatalmazottja.

Meghívás.

A felső-zempléni kölcsön- és takarékpénztár t. részvényesei az 1880. márczius 25. reggeli 9 órakor Homonnán tartandó

rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívtnak.

Tárgy sorozat.

- 1) Igazgatói és felügyelő-bizottsági jelentés a múlt évi üzlet eredményéről.
- 2) A mérleg megállapítása, a nyeresemény felosztása — és a felmentvény megszavazása.
- 3) Igazgatói és felügyelő-bizottsági tagok választása.

A szavazati jog gyakorlása végett felkéretnek a t. részvényesek szavazati jogukat f. évi márczius hó 24-én az intézet helyiségében az ezen célra összeült küldöttség előtt igazolni és igazolási jegyüket által venni.

Kelt Homonnán, 1880. márczius hó 6-án.

Az igazgatóság.

Nyomatott Sátoralja-Ujhelyben a „Zemplén“ gyorsajtóján 1880.

! Érdekes hirdetés !

Alulírott mély tisztelettel jelentem a helybeli és vidéki t. közönségnek: miszerint

Sátoralja-Ujhelyben a „Vadászkürt szálloda“ épületében „Kék csillaghoz“ címzett

vászon, fehérnemű- és uri divat kereskedést
nyitottam.

Üzletemben rumburgi, hollandi kréasz- és szileziai vásznak 1/4 szélességtől 1/4-ig: Asztali terítékek. 6—24 személyre, továbbá a hírneves Schroll-féle schiffonok, náukin, fehér pamut- és vászon grátlik, kanavászok a legnagyobb választékban, nemkülönben színes és fehér vászon zsebkendők, asztali- és ágyterítők; matrácok; karton, kachemir és selyem paplanok; szőnyegek, jó mosó kartonok kitűnő francia minőségben s a legnagyobb választékban raktáron tartatnak.

Uri divat- és kalap raktáram úgy lesz berendezve, hogy a legutóbbi igények is kielégítenek. E cikkek kivül saját készítményű fehérneműmet ajánlom urak és hölgyek részére egyaránt, ezek mellett nagy készletem leend mindig corzet, gallér- és kizelők, melyek mind kiváló francia gyártmányok. Esernyők, sétatökök, tárczák, harisnyák valamint minden a divat és a mindennapi szükség körébe vágó cikkek nálam beszerezhetők lesznek.

Ily gazdag üzlet felszerelése részéről nagy áldozatokat követel, azonban reményem, hogy a nagyérdemű közönség részvéte és támogatásával segítségemre lesz s bizonyára meg fog győződni: hogy izlés, jutányosság s elegancia tekintetében üzletem a legelső helyet méltán kiérdemli.

Ez alapon szabadjon előre is kikérnem gyakori és becses látogatásait.

Tisztelettel
KELLER ANDOR.

— A fentebbi üzletbe egy jó házból való tanuló valláskülönbőség nélkül minden perczen felvétetik. —

3-3

Orvosi bizonylatok

**„MARGIT“
GYÓGYFORRÁSRÓL.**

Előnyös tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között, — vegyi alkotásának szerencsés összetétele, — kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsav tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomorvákártyáinak hurutos bántalmainál. A Seltersi-, Radeini-, Vichy- stb. vizektől különbözik, csekélyebb széndioxid tartalmánál fogva s azért vérszék, lehetőségénél, vagy a hol a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavanyus vizek fölélt előnyével.

Dr. Gebhardt János egyetemi tanár, Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizezőszervek hurutos bántalmainál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek, — csekély szabad szénsav tartalmánál fogva, oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübl-, Gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navrátil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légcső- és hörgőbetegségben igen jó kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmával rokon természetű gyomorba volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor, vízholdyag idült hurutját, szintugy osztatja, mint a Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübl. Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák s hogy sem bevéve, sem belélegzve, a fejben vagy tüdőben nem okoz semmi vértörődést.

Dr. Kéty Károly egyetemi tanár. Légző, emésztőszervek hurutos bántalmainál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübl vizek fölélt kisebb szénsav tartalmánál fogva előnyével bír.

Dr. Barbás József Rókus-kórházi főorvos. Légcső-, emésztő- és vizezőszervek hurutos bántalmainál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztőszervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giesshübl- és Vichy vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánló a légző és emésztőszervek kórállapotainál.

Hamisítások és szándékos félrevezetések elkerülése tekintetéből kérjük a tekintetes orvosi kart, hogy a t. cz. közönséget, hogy az eddig használt „Luhi“ név mellőzésével ezentul csak a „Margit gyógyforrás“ elnevezést használják.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemebb ital.

Dr. Karlovsky utódai
„Margit“ gyógyforrás igazgatósága